

2004. ÉVI ÉVES JELENTÉS Összefoglaló

A 2004. évi éves jelentés az Európai Adatvédelmi Biztos új, független ellenőrző hatóságként történő működésének első időszakával foglalkozik, mely hatóság feladata annak biztosítása, hogy a személyes adatok feldolgozását illetően a közösségi intézmények és szervek tiszteletben tartsák a természetes személyek alapvető jogait és szabadságait, különösen a magánélethez fűződő jogot. A jelentés bemutatja „**az új intézmény kiépítését**” a kezdeti lépésektől addig a pontig, amíg az új hatóság kialakította küldetését mind hatékonyabb végrehajtásához szükséges kapacitásokat. Nagy vonalakban áttekinti a munka különböző területein szerzett első tapasztalatokat, valamint a jogi keretet és a politikai távlatokat.

Az 1. fejezet — „Egyensúly és távlatok” — bemutatja az Európai Adatvédelmi Biztos működésének jogi keretét, feladatait és hatásköreit. A fejezet kiemeli továbbá a 2005-re vonatkozó fő célkitűzéseket. Az új intézmény kiépítésének gyakorlati háttere a 2. fejezetben található. A 3. és 5. fejezet részletesebben tárgyalja a feladatokat és a hatásköröket. Az ellenőrzésről szóló 3. fejezet ismerteti az Európai Adatvédelmi Biztos azon feladatát, hogy a valamennyi közösségi intézményben és szervben megtalálható adatvédelmi tisztviselőkkel együttműködve ellenőrizze a közösségi intézményekben és szervezetekben történő adatfeldolgozást. A konzultációról szóló 4. fejezet bemutatja, hogy az Európai Adatvédelmi Biztos tanáccsal látja el a közösségi intézményeket és szervezeteket a személyes adatok feldolgozására vonatkozó valamennyi kérdésben. A Bizottság a személyes adatok védelmével kapcsolatos jogalkotási javaslat elfogadásakor minden esetben egyeztet az Európai Adatvédelmi Biztossal. Az együttműködésről szóló 5. fejezet kiemeli az Európai Adatvédelmi Biztosnak a 29. cikk alapján létrehozott munkacsoport tevékenységeiben játszott aktív szerepét, valamint az Unió úgynevezett harmadik pillérében az adatvédelmi felügyeleti szervekkel való együttműködését. A 6. fejezet rávilágít az adatvédelem kérdésének átfogó jellegére, és bemutatja az Európai Adatvédelmi Biztos 2004. évi nemzetközi kapcsolatait.

1. fejezet Egyensúly és távlatok

Egy európai szintű független hatóság létrehozása a személyes adatok védelmére vonatkozó jogi biztosítékok alkalmazásának felügyelete és biztosítása céljából **új tapasztalatot jelent a közösségi intézmények és szervezetek**, valamint az egész Európai Unió számára.

Az új tapasztalatok ritkán járnak nehézségek nélkül. Az adatvédelemre vonatkozó szabályok például egy éves átmeneti időszakkal 2001 februárjában léptek hatályba. Az Európai Adatvédelmi Biztos és Helyettes Biztos kinevezése azonban 2004 januárjában lépett hatályba. Ez azt jelenti, hogy a külső felügyelet három évig hiányzott, amely időszak alatt az érintettek jogainak védelme nem valósulhatott meg a szabályok elfogadásakor a szándékolt módon. Habár az adatvédelmi tisztviselők igen hasznos munkát végeztek, a meglévő szabályok végrehajtása és felügyelete sürgető kérdés: az EU nem teheti meg, hogy ne hajtsa végre az önmagára és a tagállamokra vonatkozóan hozott szabályokat. Mindazonáltal némi körütekintésre van szükség, mivel nincs jele

annak, hogy közösségi szinten hiányozna a hajlandóság az általánosan ésszerűnek és megfelelőnek tekintett szabályoknak való megfelelésre.

Az EK-Szerződés 286. cikke kimondja, hogy a személyes adatok feldolgozása tekintetében a természetes személyek védelmére és az ilyen adatok szabad áramlására vonatkozó közösségi jogi aktusokat a közösségi intézményekre és szervekre is alkalmazni kell, beleértve egy független ellenőrző hatóság létrehozását is. A rendelkezésben említett megfelelő szabályokat a **45/2001/EK** európai parlamenti és tanácsi **rendelet** állapítja meg.

E rendeletet nem önmagában, hanem egy sokkal **nagyobb keret** részeként kell tekinteni, amely az Európai Unió és az Európa Tanács hosszabb ideje tartó munkáját tükrözi. Ez a munka az Emberi Jogok Európai Egyezménye (EJEE) 8. cikkéhez nyúlik vissza, és az EU Alapjogi Chartájára is hatással volt, mely utóbbi az európai alkotmány létrehozásáról szóló szerződésbe is beillesztésre került annak II. részeként.

Az Európai Unió szintjén a személyes adatok védelméről az alábbiak rendelkeznek:

- az EU-Szerződés 6. cikke
- az EK-Szerződés 286. cikke
- az Alapjogi Charta 8. cikke
- a 95/46/EK irányelv
- a 2002/58/EK irányelv.

A 45/2001/EK rendelet az EU intézményeire és szerveire vonatkozó elveket határozza meg. E rendeletet kell alkalmazni „a személyes adatok közösségi intézmények és szervek által történő feldolgozására, ha a feldolgozás részben vagy teljes egészében a közösségi jog hatálya alá tartozó tevékenységek gyakorlása során történik”. A rendelet olyan általános alapelvekről rendelkezik, mint a tisztességes és jogszerű adatfeldolgozás, az arányosság és az összeegyeztethető használat, különleges adatkategóriák, az érintettek tájékoztatása, az érintettek jogai, valamint az felügyelet, a végrehajtás és a jogorvoslat. A rendelet olyan független ellenőrző hatóságot (Európai Adatvédelmi Biztos) hoz létre, amely a közösségi intézmények és szervek által végzett személyesadat-feldolgozás ellenőrzéséért felelős. Minden intézmény rendelkezik adatvédelmi tisztviselővel, aki együttműködik az Európai Adatvédelmi Biztossal.

Az Európai Adatvédelmi Biztos feladatait és hatáskörét a rendelet 41., 46. és 47. cikke állapítja meg. Feladata a „felügyelet”, a „konzultáció” és az „együttműködés”. A következő fejezetek tovább tárgyalják ezeket a feladatokat.

Az európai szintű független ellenőrző hatóság létrehozása nemcsak az eredményes adatvédelmi politika alapösszetevője, hanem az EJEE 8. cikkében és az Alkotmány II-68. cikkében foglalt elvek és értékek védelmének biztosítása szempontjából is alapvető fontosságú intézkedés. E rendelkezések egyértelműen hangsúlyozzák a független ellenőrző hatóságok szerepét ezeknek az elveknek és értékeknek a megvalósításában.

Észre kell venni, hogy **egyre több EU-politika függ a személyes adatok jogszerű feldolgozásától**. Ez annak következménye, hogy a modern társadalomban napjainkban egyre több tevékenység hoz létre személyes adatokat, vagy használ ilyen adatokat bemenő információként. Igaz ez az európai intézményekre és szervekre is, igazgatási és politika-meghatározó szerepkörükben, és ezáltal politikáikra vonatkozó programjaik végrehajtása során is. Ez azt jelenti, hogy a **személyes adatok** hatékony **védelmét**, az Uniós politikák mögött meghúzódó alapvető értéként, **sikerük feltételének** kell tekinteni. Az Európai Adatvédelmi Biztos ebben az általános szellemben fog működni, és bízik a pozitív reakciókban.

A jelentésben foglalt, **2005. évre szóló fő célkitűzések** a következők:

- Az adatvédelmi tisztviselők hálózatának kialakítása
- Tájékoztató füzetek, honlap, hírlevél
- Értesítések és előzetes ellenőrzések
- A panaszokra és vizsgálatokra vonatkozó iránymutatások
- Ellenőrzések és vizsgálatok
- Magánélet és átláthatóság
- E-monitoring és forgalmi adatok
- Jogalkotási javaslatokra vonatkozó vélemények
- Adatvédelem a harmadik pillérben
- Erőforrás-fejlesztés

2. fejezet: Az „új intézmény” kiépítése

Az intézmény 2004-ben jött létre. Az igazgatási környezet az Európai Parlament, a Bizottság és a Tanács segítségével lett kialakítva, amely intézmények biztosították a know-how-t, egyes feladatok ellátásában értékes támogatás biztosítását, valamint a gazdaságosság arányos megvalósítását.

Az Európai Adatvédelmi Biztosnak 2005-ben is szándékában áll folytatni ennek a környezetnek a fejlesztését.

3. fejezet Felügyelet

Új, független hatóságként az Európai Adatvédelmi Biztos egyik alapvető feladata, hogy ellenőrizze a 45/2001/EK rendelet, valamint a vonatkozó jogi eszközök rendelkezéseinek alkalmazását a személyes adatok valamennyi közösségi intézmény és szerv (kivéve a Bíróságot, amennyiben bírósági minőségében jár el) által történő feldolgozására vonatkozóan, ha a feldolgozás részben vagy teljes egészében a közösségi jog hatálya alá tartozó tevékenységek gyakorlása során történik. Ebből a célból a rendelet az ellenőrző tevékenységhez kapcsolódó feladatokat és hatásköröket biztosít és állapít meg.

2004 folyamán az eszközök közül előzetes ellenőrzéseket, az érintettek tájékoztatását, a panaszok kezelését és vizsgálatokat alkalmazták. Az Európai Adatvédelmi Biztos véleményét a szükséges lépések követték. Az adatkezelők ennek megfelelően intézkedéseket hoztak.

Előzetes ellenőrzésre kerül valamennyi adatkezelési művelet, amely jellegénél, alkalmazási körénél vagy céljánál fogva külön kockázatot jelenthet az érintettek jogaira és szabadságaira nézve.

Az előzetes ellenőrzéseket az Európai Adatvédelmi Biztos végzi a közösségi intézmény vagy szerv adatvédelmi tisztviselőjétől kapott értesítést követően. A végleges választ az Európai Adatvédelmi Biztos vélemény formájában ad, amelyről értesíteni kell az adatfeldolgozói művelet adatkezelőjét, valamint az érintett intézmény vagy szerv adatvédelmi tisztviselőjét. Az Európai Adatvédelmi Biztosnak az értesítés kézhezvételétől számított két hónapon belül kell véleményt nyilvánítania. Azokról az adatfeldolgozói műveletekről, amelyeket előzetes ellenőrzés céljából bejelentettek, nyilvántartás készül.

Az előzetes ellenőrzés nem csak azokra a műveletekre vonatkozik, amelyek még nincsenek folyamatban („tényleges előzetes ellenőrzés”), hanem a 2004. január 17-e vagy a rendelet hatályba lépése előtt megkezdett adatfeldolgozói műveletekre is. Ezekkel az esetekkel „*ex post*” alapon foglalkoznak. 2004-ben négy „tényleges”

előzetes ellenőrzésre vonatkozóan értesítették az Európai Adatvédelmi Biztost. Körülbelül 100 esetet „ex post” előzetes ellenőrzésként vettek nyilvántartásba. 2004 folyamán az Európai Adatvédelmi Biztoshoz 51 **tájékoztatásra** irányuló kérelem érkezett. Többségük két munkanapon belül megválaszolásra került.

Az Európai Adatvédelmi Biztoshoz továbbá 8 hatáskörébe tartozó **panasz** érkezett: 6 a Bizottság, 1 az Európai Központi Bank (EKB) és 1 a Parlament ellen. Az ezen panaszok kezelése során gyűjtött tapasztalatok felhasználásával kézikönyv készül.

Az Európai Adatvédelmi Biztos megkezdte első **vizsgálatait**. A közösségi intézmények és szervek problematikusnak érzik a dokumentumokhoz való nyilvános hozzáférés és az adatvédelem közti kapcsolatot. Forrásokat különítettek el egy, a dokumentumokhoz való nyilvános hozzáférés és a személyes adatok védelme egyidejű elősegítésének módjával foglalkozó politikára vonatkozó összefoglaló dokumentum kidolgozása céljából.

Ugyanakkor az Európai Adatvédelmi Biztos megkezdte az európai intézményekben folyó különböző elektronikus kommunikációból származó forgalmi és számlázási adatok feldolgozásával kapcsolatos munkát. A cél kettős. Az Európai Adatvédelmi Biztos célja egyrészt, hogy iránymutatásokat dolgozzon ki ebben a tárgyban, valamint hogy létrehozza azoknak a forgalmi adatoknak a listáját vagy listáit, amelyek költségvetési vagy forgalomirányítási célból dolgozhatók fel, beleértve a távközlési rendszerek engedélyezett használatának igazolását.

Jogi keretére és szélesebb kört érintő jelentőségére tekintettel az **Eurodac** kérdését külön tárgyalják. Az Eurodac (a Dublini Egyezmény hatékony alkalmazása érdekében az ujjlenyomatok összehasonlítása) létrehozásáról szóló 2725/2000/EK rendelet ideiglenes közös ellenőrző hatóság létrehozását írta elő, amelyet az Európai Adatvédelmi Biztos intézményének létrehozásával meg kell szüntetni. 2004. január óta az Európai Adatvédelmi Biztos az Eurodac központi egységének ellenőrző hatóságává vált, és a személyes adatoknak a központi egység által a tagállamok felé történő továbbítását is ellenőrzi.

4. fejezet Konzultáció

A 45/2001 rendelet 41. cikke alapján az Európai Adatvédelmi Biztos feladata, hogy a személyes adatok feldolgozásával kapcsolatos valamennyi ügyben tanácsal lássa el a közösségi intézményeket és szerveket. A tanácsadást hivatalból vagy konzultáció keretében végzi. A 28. cikk szerint az Európai Adatvédelmi Biztossal egyeztetni kell minden olyan esetben, ha a Bizottság a személyes adatok védelmével kapcsolatos jogalkotási javaslatot fogad el.

Az Európai Adatvédelmi Biztos 2004-ben megkezdte a rendelet ezen rendelkezéseinek érvényre juttatását. Az első tevékenységek az **igazgatási intézkedésekre** vonatkoztak. A **jogalkotási javaslatokra** vonatkozó konzultáció területén az első hivatalos véleményre 2004. október 22-én került sor. A vélemény a Közösség pénzügyi érdekeinek csalással és bármely más jogellenes tevékenységgel szembeni védelmére vonatkozó kölcsönös közigazgatási segítségnyújtásról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló javaslatra vonatkozott. A véleményt a Hivatalos Lapban és az Európai Adatvédelmi Biztos honlapján (www.edps.eu.int) tették közzé

2004-ben az Európai Adatvédelmi Biztos megkezdte továbbá egy politikára vonatkozó összefoglaló dokumentum kidolgozását abból a célból, hogy világossá tegye, hogyan látja saját szerepét a közösségi intézmények jogalkotási javaslatokra és a kapcsolódó dokumentumokra vonatkozó tanácsadójaként.

5. fejezet: Együttműködés

A 29. cikk alapján létrehozott munkacsoport a 95/46/EK irányelv 29. cikkével létrehozott munkacsoport rövid elnevezése; célja, hogy a Bizottságot független tanáccsal lássa el adatvédelmi kérdésekben, valamint hogy tagállamok összehangolt adatvédelmi politikájának kialakításában segítséget nyújtson. A tagállamok nemzeti ellenőrző hatóságainak képviselőiből, az Európai Adatvédelmi Biztosból és a Bizottság képviselőjéből áll. Az Európai Adatvédelmi Biztos szerint ez a munkacsoport az együttműködés fontos színtere, és 2004. január közepe óta aktív szerepet játszik a munkacsoport tevékenységeiben.

Az Európai Adatvédelmi Biztos együttműködik továbbá az EU-Szerződés VI. címe alapján („harmadik pillér”) létrehozott adatvédelmi ellenőrző szervekkel abból a célból, hogy javítsa ezen a területen a szabályok és eljárások alkalmazásának egységességét. Ez az Europol, Schengen, az Eurojust és a váminformációs rendszer közös ellenőrző szerveire vonatkozik. A részt vevő felek meggyőződése, hogy ezen a különösen érzékeny területen közös, összehangolt megközelítésre van szükség .

6. fejezet: Nemzetközi kapcsolatok

A nemzetközi kapcsolatok kialakítása érdekében az Európai Adatvédelmi Biztos tevékenyen részt vett az adatvédelemmel foglalkozó európai és nemzetközi konferenciákon. Ezek a konferenciák a közös érdeklődésre számot tartó kérdések megvitatásának és a különböző témákban történő információ- és tapasztalatcserének rendkívül hasznos színterei.

Az év folyamán az Európai Adatvédelmi Biztos sok időt és energiát fordított küldetésének ismertetésére, valamint arculatának javítására a különböző tagállamokban tartott beszédeiben és egyéb közleményeiben.

2005. március 30.